

Sports as a Tool for Empowerment of (Dis)Abled & Displaced Youth **STEADY**

Priručnik za podršku mladim raseljenim licima sa invaliditetom u parasportu

Sports as a Tool for Empowerment of (Dis)Abled & Displaced Youth

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projekat STEADY je dobio sredstva od Erasmus + Sport programa Evropske unije po ugovoru o grantu br. 2018-3286/001-001.

Sadržaj izražava stav autora i Evropska komisija nije odgovorna za moguću upotrebu podataka koji su ovde sadržani.

PROJEKAT: Sport kao sredstvo osnaživanja mladih i raseljenih lica sa invaliditetom "STEADY"

O.2.2: "Priručnik za podršku mladim raseljenim licima sa invaliditetom u parasportu"

Објављено у оквиру пројекта СТЕАДИ у Радном пакету 2. Резултат бр. 2.2.

Доступно на мрежи: <https://www.steady-project.eu/documentation/capacity-building/handbook/>

Kratka prezentacija projekta

Vizija projekta STEADY jeste da poveća učešće raseljenih mladih lica sa invaliditetom (DYD) u sportu kroz promociju volonterizma i ravnopravan pristup migranata i manjina organizovanim i sportovima na lokalnom nivou. Fokus projekta je na promeni paradigme, odnosno procesu koji će migrante i izbeglice sa invaliditetom ukloniti sa margina i učiniti ih sastavnim delom sportskih zajednica. U tom smislu, ovaj projekat promoviše volonterske aktivnosti u sportu, kao i socijalnu inkluziju, ravnopravne mogućnosti i svest o značaju fizičke aktivnosti za poboljšanje zdravstvenog stanja, kroz povećano učešće u sportu, kao i ravnopravan pristup sportu za sve; dotaći će se i prekograničnih opasnosti po integritet sporta, u tom smislu, nasilja i svake vrste netolerancije i diskriminacije.

Projekat STEADY trajaće tri godine (2019-2021) a finansira ga Erasmus+ sportski program Evropske komisije.

Partnerstvo čine:

- Grčki paraolimpijski komitet (koordinator)
- Fondacija Agitos
- GEA
- Centro Social de Soutelo
- Equal Society
- Footura
- Play and Train
- Paraolimpijski komitet Srbije
- Bečki Institut za Međunarodni Dijalog i Saradnju (VIDC)

Za više informacija posetite: www.steady-project.eu

Sadržaj

Pozadina.....	6
Cilj priručnika i ciljna grupa	7
Benefiti učešća u sportskim aktivnostima.....	8
Migranti i izbeglice	9
Osobe sa invaliditetom	10
Volonterizam u sportu u EU	11
Kontekst za pružanje podrške sportskim instruktorima, profesionalcima i volonterima ..	16
Razvoj programa jačanja kapaciteta kod sportskih instruktora, volontera i profesionalaca	21
Završne napomene	34

Play&Train

Pozadina

Nedavni prliv migranata i izbeglica postao je veliki izazov za EU i Države članice, imajući u vidu da je preko 2.5 miliona ljudi podnelo zahtev za međunarodnu zaštitu u 28 država članica EU tokom 2015-2016, prema Eurostatu. Migrantska kriza je postala vrlo osetljivo političko pitanje i ubrzala je potrebu za hitnom reakcijom EU i Država članica. Pitanja kojim se treba baviti ne odnose se samo na njihovo naseljavanje u zemljama domaćinima već i na obezbeđivanje dugoročnije inkluzije i integracije u društvo.

Što se tiče migranata i izbeglica sa invaliditetom, jasno je da su dostupni podaci nedovoljni. Ipak, uprkos nedostatku sistematičnih i preciznih podataka, procenjuje se da oni čine značajan deo zajednice migranata i izbeglica. Sve u svemu, osobe sa invaliditetom su najmanje vidljivi, najviše zanemareni i socijalno isključeni od svih raseljenih lica, što ometa pružanje specijalizovanih i ciljanih usluga na ovu ciljnu grupu.

Tokom poslednjih godina, raste zainteresovanost za primenu sporta kao mehanizma podrške širokom krugu društvenih ishoda kao što su obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvena i društvena kohezija. Konkretno, kao što je navedeno u "Belom papiru o sportu" Evropske unije iz 2007 god, sport može olakšati integraciju migranata i osoba stranog porekla u društvo, kao i pružiti podršku u inter-kulturalnom dijalogu.

Realizacija potencijala sporta u promociji socijalne inkluzije dovela je do implementacije nekoliko inicijativa u ovom pravcu. Međutim, uprkos činjenici da su se mogućnosti da osobe sa invaliditetom učestvuju u parapsportskim aktivnostima značajno povećale širom Evrope tokom poslednjih godina, još uvek postoje mnoge barijere koje ograničavaju učešće osoba sa invaliditetom, a posebno izbeglica i migranata sa invaliditetom, u sportu.

U tom smislu, od suštinskog značaja je uloga sportskih instruktora, profesionalaca i volontera u olakšavanju pristupa i učešća osoba sa invaliditetom u parapsportu i pružanju potrebne podrške. Procena potreba i odgovarajući programi sportskih organizacija/klubova mogu unaprediti veštine i kompetencije sportskih instruktora, profesionalaca i volontera u pružanju podrške izbeglicama i migrantima sa invaliditetom u parapsportu.

Cilj priručnika i ciljna grupa

Cilj ovog priručnika jeste da pruži podršku, kako sportskim organizacijama, tako i sportskim instruktorima, profesionalcima i volonterima. On služi kao vodič koji može da pomogne profesionalcima i volonterima u sportu da postignu najbolju praksu u kreiranju i pružanju sporta raseljenim mladim licima sa invaliditetom (DYD). Bavi se problemima okruženja u kome se odvija obuka, a koji utiču

na to kako su sportski profesionalci/volonteri obučeni za uključivanje mlađih raseljenih lica sa invaliditetom (DYD) i pruža uvid u obuku zasnovanu na kompetencijama. Konkretno, on nudi informacije koje trenerima pomažu da:

- analiziraju volontersko okruženje;
- kreiraju efikasne i odgovarajuće strategije treniranja i;
- postignu ishode obučavanja/učenja koji će podržati sport kao sredstvo osnaživanja mlađih raseljenih lica sa invaliditetom.

Imajući u vidu da STEADY partneri prepoznaju da treniranje nije aktivnost koja se može na model koji odgovara svima, napominje se da informacije u ovom Priručniku date na način koji se može prilagoditi sportskom okruženju o kome se radi.

Što se tiče sadržaja ovog Priručnika, prvi odeljak naglašava benefite učešća migranata i izbeglica u sportskim aktivnostima kao i osoba sa invaliditetom i predstavlja odabранe primere dobre prakse inkluzije migranata i izbeglica kao i osoba sa invaliditetom u sportu i kroz sport. Drugi odeljak predstavlja izazove sa kojima su suočeni migranti i izbeglice u pogledu njihovog učešća i volonterskih pozicija u sportskim organizacijama kao i osnovne savete koje svaka sportska organizacija treba da uzme u obzir kada regrutuje migrante i izbeglice kao volontere.

Treći odeljak ovog Priručnika pruža informacije u kontekstu razvoja kapaciteta programa koji se odnosi na sportske instruktore, profesionalce i volontere. On predstavlja izazove sa kojima su suočeni prilikom ponude sportskih aktivnosti migrantima i izbeglicama sa invaliditetom, dok četvrti odeljak ovog priručnika predstavlja neke osnovne principe i savete za razvoj kapaciteta programa koji bi mogao da usavrši veštine i kompetencije sportskih instruktora, profesionalaca i volontera prilikom ponude sportskih aktivnosti migrantima i izbeglicama sa invaliditetom.

Benefiti učešća u sportskim aktivnostima

Benefiti učešća u sportskim aktivnostima su široko prepoznati tokom poslednjih godina od strane istraživačkih zajednica i donosioca odluka. Smatra se snažnim sredstvom individualnog razvoja kao i razvoja društva u celini, sa značajnim doprinosom zdravlju i opštem stanju učesnika¹. Sve u svemu, kao što istraživanje ukazuje, angažovanje u sportskim aktivnostima poboljšava fizičku

spremnost i umanjuje rizik od hroničnih bolesti, dok takođe može imati i pozitivan uticaj na izgradnju samopouzdanja i borbu protiv stresa i depresije².

Pored toga, istraživanje takođe ističe pozitivnu ulogu sporta u promociji socijalne inkluzije i integracije, uzimajući u obzir da društveni prostor sporta pruža odličnu platformu za eliminisanje kulturno-jezičkih, društvenih i jezičkih barijera³. Preciznije, sport igra važnu ulogu u promociji socijalne kohezije pružajući mogućnosti za sastanke i razmenu između ljudi različitih polova, sposobnosti i nacionalnosti ili iz različitih kultura, na taj način jačajući kulturu "zajedničkog življenja"⁴. U tom pogledu sport se obično priznaje kao sredstvo inkluzije s obzirom da spaja ljude iz svih delova društva.

Tokom poslednjih godina, istraživanje je naročito fokusirano na doprinos sporta u promociji socijalne inkluzije osoba sa invaliditetom kao i izbeglica i migranata. Ipak, istraživanje vezano za benefite učešća u sportskim aktivnostima za izbeglice i migrante sa invaliditetom je ograničeno i potrebno je dalje raditi u ovom pravcu.

¹ <https://sportforlife.ca/wp-content/uploads/2019/06/Long-Term-Development-in-Sport-and-Physical-Activity-3.0.pdf>

² <https://www.uts.edu.au/sites/default/files/2018-11/The-Role-of-Sport.pdf>

³ <https://oapub.org/edu/index.php/ejep/article/view/2658/5295>

⁴ <https://www.icsspe.org/system/files/CoE%20-%20Sport%20for%20all%20a%20bridge%20to%20equality%2C%20integration%20and%20social%20inclusion.pdf>

Migranti i izbeglice

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under
[CC BY-SA-NC](#)

Benefiti sporta naročito su važni kada su u pitanju zajednice izbeglica i migranata. Naročito za izbeglice koji su možda pretrpeli torture i traume, proces naseljavanja u novoj zemlji može biti veoma težak⁵. Učešće u sportu može doprineti lakšem prevazilaženju ovih teškoća. Kao što je navedeno u Komunikaciji Evropske komisije iz 2011. koja se odnosi na razvoj Evropske dimenzije u sportu⁶, sport omogućava migrantima i izbeglicama kao i društvu domaćinu da komuniciraju na pozitivan način, time pospešujući dalju integraciju i interkulturalni dijalog. Međutim, sam sport ne može rešiti gore pomenute probleme. Samo zajedno sa drugim merama sport ima potencijal da olakša integraciju i socijalnu inkluziju migranata i izbeglica, spajajući ljudе (bez obzira na poreklo, pozadinu, religiozna uverenja ili ekonomski status) i pružajući im mogućnost za socijalizaciju.

⁵ <https://www.uts.edu.au/sites/default/files/2018-11/The-Role-of-Sport.pdf>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52011DC0012>

Osobe sa invaliditetom

Tokom poslednjih godina, akademska istraživanja ističu ulogu sporta u promociji socijalne inkluzije osoba sa invaliditetom. Učešće u sportu je povezno sa širokim spektrom benefita koji se tiču zdravlja, obrazovanja, izgradnje zajednice pa čak i ekonomskih resursa. Konkretno, razne istraživačke studije su pokazale da je pristup sportskim aktivnostima osoba sa

invaliditetom naročito važan za njihovo zdravlje i opštu dobrobit. Sportske aktivnosti mogu pomoći umanjenju bola, stresa ili depresije. Pored gore pomenutog, sportske aktivnosti mogu pomoći da se smanji rizik od hroničnih bolesti i stanja povezanih s tim kod osoba sa invaliditetom.

Štaviše, sport pruža podršku individualnom razvoju osoba sa invaliditetom, time što jača njihovo samopouzdanje i samopoštovanje. Konkretno, "učešće u sportu ima potencijal da postane mehanizam osnaživanja osoba sa invaliditetom, doprinoseći stvaranju pozitivnog identiteta i grupnog identiteta, podižeći nivo samopoštovanja kroz postignuća i pružajući prostor za ciljano učenje"⁷. Na kraju, napominje se da sport može pružiti značajne socijalne benefite osobama sa invaliditetom. Prema jednoj studiji o Specijalnoj Olimpijadi⁸, postoji značajan konsenzus među sportistima, trenerima i članovima porodice da je došlo do velikog pomaka kod sportista u tome kako doživljavaju sebe, socijalnim veštinama i socijalnoj interakciji upravo zbog učešća u Specijalnoj Olimpijadi. Pored toga, prema jednoj kvantitativnoj analizi koja je imala za cilj da istraži motive za učešće u sportu među osobama sa invaliditetom⁹, "učešće u sportu će nesumnjivo omogućiti da imaju osećaj pripadnosti družeći se sa osobama bez invaliditeta, i dati im priliku da istraže novo okruženje i nova mesta".

⁷ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/09e457a0-04d7-11e9-adde-01aa75ed71a1>

⁸ <https://dotorg.brightspotcdn.com/7e/a8/54aa163a4a62a14235047458e553/policy-paper-sports.pdf>

⁹

https://www.researchgate.net/publication/337484544_Persons_with_Disabilities_and_Their_Motives_for_Participating_in_Sports/link/5ddb2919a6fdccdb4462bc80/download

Volonterizam u sportu u EU

sportskih događaja- bilo da ih organizuju profesionalci ili komercijalne sportske organizacije- kao i svakodnevnih aktivnosti koje se sprovode u sportu u mnogim Državama članicama oslanja na volontere i volonterske aktivnosti.

Prema dostupnim podacima, sport je najveći sektor civilnog društva u Evropi i uključuje preko 35 miliona Evropljana volontera u sportu¹⁰. Ipak, 2018 Eurobarometar "Sport i fizička aktivnost" prikazuje glavne razlike između raznih Država članica: veoma veliki odziv u Holandiji, Švedskoj (obe po 19%) i Danskoj (18%) govore da oni volontiraju radi podrške sportskim aktivnostima, dok je volonterizam u sportu najmanje zastupljeno u Portugalu (1%), Italiji, Rumuniji (obe po 2%), Litvaniji, Slovačkoj, Grčkoj, Poljskoj, Bugarskoj i Hrvatskoj (svaka po 3%)¹¹.

"Volonterizam čine svi oblici volonterskih aktivnosti, bilo formalni ili neformalni". Volonteri deluju po sopstvenoj volji, prema sopstvenom izboru i motivaciji i ne očekuju finansijsku dobit. Volonterizam je putovanje solidarnosti i način da pojedinci i udruženja prepoznaju i izađu u susret ljudskim, društvenim i potrebama okruženja.

Međutim, uprkos ovom trendu, sportske organizacije suočene su sa raznim izazovima u vezi sa regrutacijom volontera. Regrutacija migranata i izbeglica za volontere je još veći izazov, imajući u vidu da su oni malo zastupljeni u sportskim aktivnostima, članstvu u sportskim klubovima, volonterskim obavezama u sportu i/ili volonterskim obavezama unutar formalnih struktura uopšte¹². Prema anketi sprovedenoj u 10 evropskih zemalja u okviru projekta "Socijalna inkluzija i

"Volonterizam čine svi oblici volonterskih aktivnosti, bilo formalni ili neformalni". Volonteri deluju po sopstvenoj volji, prema sopstvenom izboru i motivaciji i ne očekuju finansijsku dobit. Volonterizam je putovanje solidarnosti i način da pojedinci i udruženja prepoznaju i izađu u susret ljudskim, društvenim i potrebama okruženja.

Izvor: EC (2011), *Communication on EU Policies and Volunteering: Recognising and Promoting Crossborder Voluntary Activities in the EU*, Prepoznavanje i promocija prekograničnih volonterskih aktivnosti COM(2011) 568 final, Brussels, p. 2.

¹⁰ <https://www.eurolympic.org/international-volunteer-day-in-europe-35-million-people-volunteer-for-sports/>

¹¹ https://ec.europa.eu/sport/news/2018/new-eurobarometer-sport-and-physical-activity_en

12

https://sportinclusion.net/fileadmin/mediapool/pdf/spin/ESPN_Baseline_Study_Equal_access_for_migrant_volunteers_to_sports.pdf

volonterizam u sportskim klubovima Evrope" (SIVCSE), samo 4,1% volontera u sportu su migranti¹³.

Kada je o tome reč, primećeno je da, mada su izbeglice i tražioci azila u principu zainteresovani za angažovanje u volonterskim aktivnostima (bilo zato što žele da steknu iskustvo redeći u zemlji domaćin jer bi to olakšalo njihove napore da nađu plaćeni posao, ili zato što žele da nauče/usavrše svoje znanje jezika i razviju socijalnu mrežu)¹⁴, nedostatak pristupa relevantnim informacijama koje se tiču volonterskih pozicija ima značajan uticaj na broj volontera u sportskim organizacijama.

Sve u svemu, dostupna istraživanja ukazuju da postoji niz prepreka koje značajno utiču na učešće migranata i izbeglica u volonterskim aktivnostima u sportu. Tabela ispod predstavlja najvažnije prepreke koje utiču na učešće migranata i izbeglica u volonterskim aktivnostima u sportu, kako su navedene u relevantnoj literaturi, kao i predložene korake za prevazilaženje ovih prepreka.

Barijere koje utiču na učešće izbeglica i migranata u volonterskim aktivnostima u sportu	Potencijalni koraci ka prevazilaženju	
Zakonske i administrativne prepreke	Kvote koje ograničavaju pristup drugih nacija profesionalnim i amaterskim sportskim ligama i takmičenjima u kombinaciji sa strogiim zakonima o državljanstvu mogu negativno uticati na učešće lica sa stalnim boravkom koja nemaju državljanstvo, bilo u amaterskom ili profesionalnom sportu ¹⁵ .	Revizija pravilnika koji bi olakšali učešće u sportu licima koja još uvek nisu dobila državljanstvo, ali imaju stalni boravak u zemlji o kojoj se radi.
Jezičke barijere	Jezik predstavlja značajnu barijeru za učešće migranata i izbeglica u sportu (posebno novoprstiglih). Ovo takođe važi i kada je u pitanju volonterizam; nedostatak osnovnog znanja jezika zemlje domaćina sprečava ih da preuzmu neke volonterske dužnosti, jer su ispunjeni sumnjom u sopstvene veste ili strahom od diskriminacije. U tom pogledu, osnovne jezičke su zaista preduslov za određene pozicije, npr. da bi se	Sportski klubovi i organizacije mogli bi, u saradnji sa VET provajderima i drugim organizacijama, ponuditi jezičke kurseve kao sastavni deo volonterskog programa.

¹³https://www.volunteer.ie/wp-content/uploads/2019/04/VI-Report_Migrant-Participation-in-Sports-Volunteering.pdf

¹⁴<https://www.volunteercentrenewcastle.org.uk/documents/asylumandrefugees.pdf>

¹⁵https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1207-Report-racism-sport_EN.pdf

Barijere koje utiču na učešće izbeglica i migranata u volonterskim aktivnostima u sportu		Potencijalni koraci ka prevazilaženju
	postao trener volontera ili preuzeo volonterski administrativni posao.	
Socijalne barijere	Migranti i izbeglice, posebno tokom početnog perioda naseljavanja u zemlji domaćinu, imaju veće interesovanje za nalaženje različitih poslova i fokusirani su na održanje svojih porodica više nego na učešće u sportu, a posebno na volonterskim pozicijama. Angažovanje na nekoliko poslova, u tom smislu, ne dozvoljava im da dobiju volonterske pozicije koje zahtevaju vreme i dugoročnu posvećenost.	Pružanje podrške u pogledu lakšeg naseljavanja i integracije migranata i izbeglica u zemlji domaćinu je od suštinskog značaja za njihovo veće učešće u volonterizmu u sportskim aktivnostima. Volonterski program bi mogao da predviđa saradnju između sportskih organizacija i klubova sa vlastima i organizacijama koje nude zapošljavanje i druge socijalne usluge (kao što je savetovanje i promocija u zapošljavanju, itd.).
Sportska kultura	Razlike u vrstama sportova koji se organizuju u zemlji domaćina i zemlji porekla mogu sprečiti migrante i izbeglice da učestvuju u sportskim aktivnostima. Sportske aktivnosti koje se nude u zemlji domaćina možda nisu dovoljno privlačne, a takođe se može dogoditi i da se sportske aktivnosti uobičajene za zemlju porekla ne nude u zemlji domaćina. Samim tim, napominje se da sportska kultura zemlje domaćina može uticati na učešće migranata i izbeglica u sportu, posebno na volonterskim pozicijama. Nedostatak interesovanja od strane sportskih klubova da regrutuje volontere jeste ključni faktor koji obeshrabruje migrante i izbeglice da traže volonterske pozicije.	Sportske organizacije i klubovi mogli bi da osmisle i implementiraju informativne sesije i rade na podizanju svesti kako bi se migranti i izbeglice što bolje upoznali sa sportskom kulturom zemlje domaćina. Pored gore navedenog, veoma je bitno da sportske organizacije i klubovi redizajniraju svoje volonterske programe tako da postanu atraktivniji migrantima i izbeglicama.
Barijere u pogledu polova	Literatura upućuje na to da postoji značajna razlika u proporcionalnom odnosu i žena i muškaraca koji su članovi sportskih klubova. Ovo se donekle može pripisati činjenici da sportski klub čije važne pozicije drže muškarci,	Aktivnosti na podizanju svesti, koje će obuhvatiti i interni i eksterni auditorijum sportskih organizacija i klubova, moguće bi promovisati jednakost među polovima i pružanje jednakih mogućnosti ženama i muškarcima među izbeglicama i migrantima.

Barijere koje utiču na učešće izbeglica i migranata u volonterskim aktivnostima u sportu		Potencijalni koraci ka prevazilaženju
	teško će ohrabrivati žene da volontiraju ¹⁶ . Štaviše, položaj žena i devojaka unutar svojih porodica, posebno u tradicionalno orijentisanim porodicama, može takođe uticati na volonterizam u sportu.	Volonterski program koji bi predvideo jednak broj volonterskih pozicija za žene i muškarce mogao bi naročito doprineti postizanju veće jednakosti u sportskom okruženju.
Diskriminacija	Istraživanja ukazuju da migranti i izbeglice doživljavaju diskriminaciju u sektoru sporta koja se pripisuje razlikama u jeziku i kulturi. Islamofobija, na primer, kao i stereotipi te vrste, mogu se pokazati kao značajan faktor koji odvraća migrante i izbeglice od učešća u volonterskim poslovima u sportu.	Aktivnosti na podizanju svesti o borbi protiv diskriminacije od suštinskog su značaja za olakšavanje integracije migranata i izbeglica u društvo domaćina. Kada je u pitanju sportsko okruženje, pored organizovanja aktivnosti na podizanju svesti, ističe se da bi sportske organizacije i klubovi mogli organizovati razne vrste team building-a koje bi jačale komunikaciju i uzajamno razumevanje među svim učesnicima. Pored toga, trebalo bi primeniti stroga pravila unutar sportskih organizacija i klubova u slučajevima gde se utvrde kršenja prava i sl.
Nedostatak informacija	Izbeglice i migranti nemaju dovoljno informacija kada su u pitanju otvorena mesta u volonterizmu	Sportske organizacije bi trebalo da organizuju kampanje/događaje na kojima se radi na podizanju svesti i informisanju zajednica migranata i izbeglica o benefitima učešća u sportu (kao volontera i kao igrača), trenutnim mogućnostima za volontere, procesu regrutacije, kao i o tome kako da traže takve mogućnosti (npr. objave na web sajтовima, društvenim mrežama, itd.) Kampanje informisanosti trebalo bi da budu usmerene ka: <ul style="list-style-type: none">• Hostelima i prihvatnim centrima za izbeglice;

Barijere koje utiču na učešće izbeglica i migranata u volonterskim aktivnostima u sportu	Potencijalni koraci ka prevazilaženju
	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacijama koje vode migranti; • Organizacijama koje rade sa migrantima; • Volonterskim i/ili centrima zajednica; • Etničkim školama i školama sa inkluzivnim obrazovanjem (mainstream); • Lokalnim medijima.

Kontekst za pružanje podrške sportskim instruktorima, profesionalcima i volonterima

This Photo by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA-NC](#)

Kao što je prethodno pomenuto, sport može ponuditi univerzalno i sigurno polje za kulturološku razmenu, razvoj pojedinca i zajednice kao i alternativni put ka obrazovanju i zapošljavanju prilikom tranzicije u državu domaćina. Međutim, uspešan ishod zavisi od raznih faktora a uloga sportskih instruktora, profesionalaca i volontera u uspešnoj integraciji migranata i izbeglica sa invaliditetom, uključujući mlade sa invaliditetima, od velikog je značaja.

Uspešna integracija izbeglica u sportske aktivnosti zasnovana je, u velikoj meri, na usvajanju aktivnog pristupa profesionalaca, sportskih instruktora i volontera. Ovi profesionalci, treneri i volonteri aktivno pospešuju pozitivno ponašanje, organizuju događaje i programe koji mogu učesnike naučiti kako da razvijaju ne samo ciljani sport već i svoje životne veštine. Ovakav pozitivan pristup znači da sportske organizacije pružaju zabavan i siguran prostor gde pojedinci iz različitih zajednica mogu da komuniciraju¹⁷ i da dobiju podršku. Da bi se ovo postiglo, sportski instruktori, profesionalci i volonteri treba da imaju potreban kapacitet, sredstva i mehanizme na raspolaganju kako bi primenjivali takav pristup.

Ipak, prema relevantnim podacima, sportski instruktori i relevantni profesionalci suočeni su sa različitim izazovima kada nude sportske aktivnosti izbeglicama i migrantima. Neki uobičajeni izazovi navedeni su ovde:

¹⁷ https://cris.brighton.ac.uk/ws/portalfiles/portal/4839927/BTTC_Refugee_Integration_Project_Final_Report.pdf

Jezičke barijere

Sportski instruktori, volonteri (sa izuzetkom volontera sa migrantskom pozadinom) i profesionalci se obično ne snalaze u situacijama u kojima moraju da rade sa grupama koje ne razumeju/ne govore njihov maternji jezik.

Nedostatak znanja u vezi sa zakonskim statusom izbeglica

Sportskim instrukturima nedostaje znanje o zakonskom statusu izbeglica, uključujući informacije o raznim fazama procedure traženja azila, ograničenja slobode kretanja i pitanjima osiguranja i odgovornosti.

Teškoće u dolaženju do ciljne grupe

Doći do izbeglica može biti teško jer često postoji nedostatak saradnje među izbegličkim kampovima. Doći do žena i devojaka može biti naročito teško.

Široko rasprostranjena diskriminacija koja utiče na učešće izbeglica i migranata u sportu.

Izbeglice i migranti su često žrtve diskriminacije. Ovo takođe utiče na učešće migranata i izbeglica u sportskim klubovima jer su, u mnogim slučajevima, sportski klubovi nevoljni da prihvate izbeglice i migrante za svoje članove, jer se boje da će izgubiti domaće igrače ako to učine.

Nedostatak znanja u vezi sa potencijalnim traumatičnim iskustvima izbeglica

Činjenica je da jedan broj migranata i izbeglica, a uglavnom osoba sa invaliditetom, imaju traumatična iskustva. Pa ipak, sportski instruktori, volonteri i profesionalci možda nemaju potrebno znanje koje bi im omogućilo da prepoznačaju i podrže migrante i izbeglice sa ovim problemom.

Različita iskustva i očekivanja unutar ciljne grupe

Postoje različita iskustva i moguća očekivanja od strane izbeglica i migranata, uključujući osobe sa invaliditetom. Neki mogu sport posmatrati kao slobodnu aktivnost, dok drugi mogu biti zainteresovani da se uključe u sportske aktivnosti na profesionalnom nivou jer su profesionalni sportisti u zemlji iz koje dolaze.

Sumnje kada je u pitanju pozitivan uticaj sporta od strane porodica izbeglica i migranata

Mnogi roditelji izbeglica i migranata imaju sumnje u vezi sa tim da sport ima pozitivan uticaj tokom inkluzije. Stoga nisu voljni da i sami učestvuju ili da dozvole mlađim članovima porodice (a posebno mlađoj deci sa invaliditetom) da uzmu učešće u sportu.

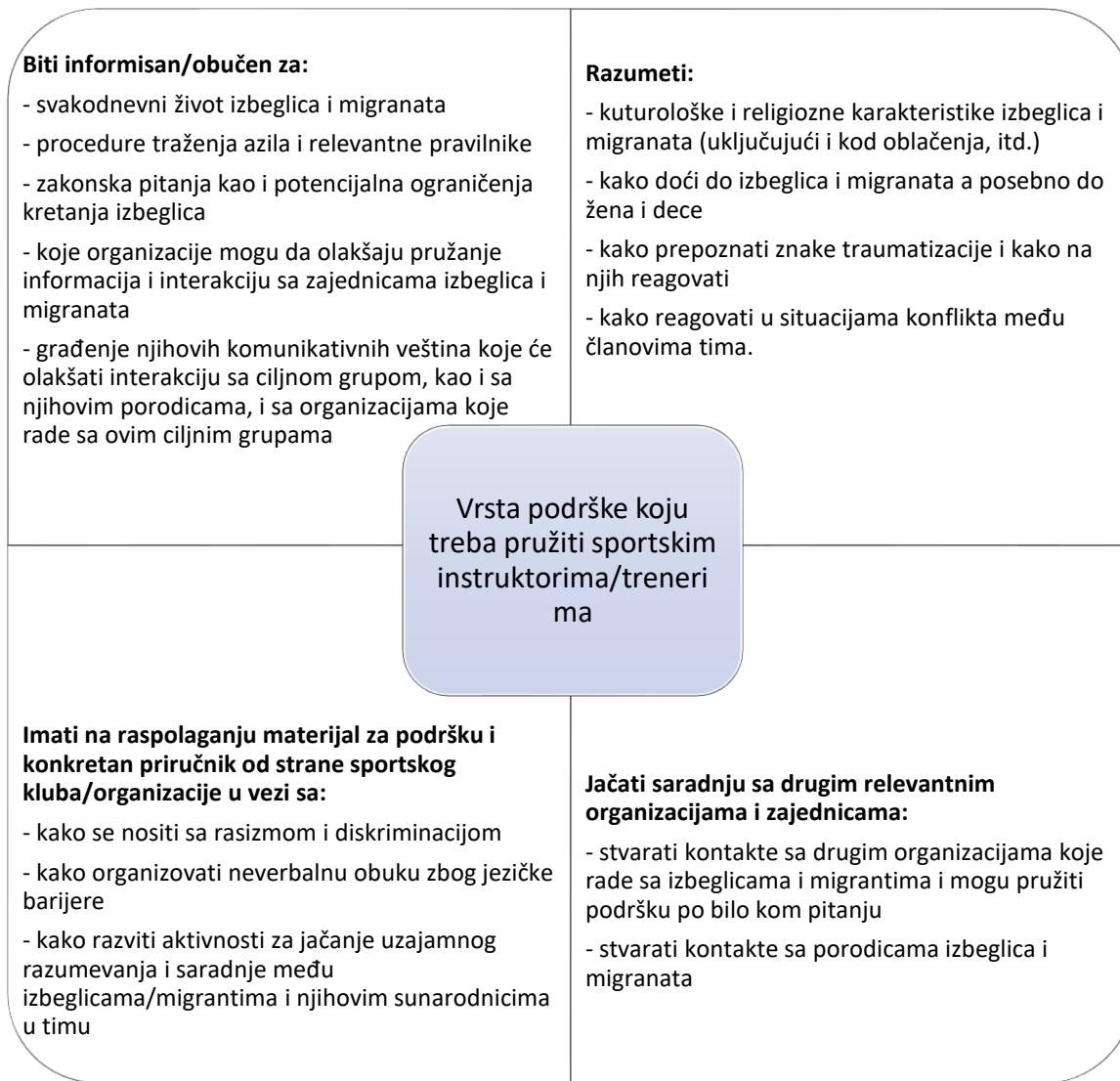
Play&Train

AGITUS
Foundation
Developing Sport,
Changing Lives

Imajući gore navedeno u vidu, postaje očigledno da su potrebne akcije od strane sportskih organizacija i klubova koje bi olakšale posao sportskim instruktorima, volonterima i profesionalcima da osmisle i donesu efikasne sportske programe i aktivnosti.

Prema relevantnim podacima, sportskim instruktorima/trenerima potrebna je podrška u mnogim pitanjima, koja se može sumirati na sledeći način:

Uprkos činjenici da su gore navedene potrebe za podrškom dobro prepoznate i dokumentovane u relevantnoj literaturi, napominje se da svaka sportska organizacija/klub treba da primeni dve međusobno povezane aktivnosti, koje će obezbediti, uz konkretnе dokaze za svaku vrstu sporta da su njihovom osoblju i volonterima potrebni:

- a) pristup kapacitetu sportskih instruktora, volontera i profesionalaca i
- b) jačanje kapaciteta za osmišljavanje i primenu sportskih aktivnosti koje su usmerene ka raseljenim mladim licima sa invaliditetom (DYDs).

Da bi sportske organizacije i klubovi postigli ove željene ishode važno je da se izgradi program jačanja kapaciteta sportskih instruktora, volontera i profesionalaca koji će ispuniti njihove potrebe i obezbediti da se postigne željeni napredak u kreiranju i osmišljavanju sportskih aktivnosti. U tom smislu, sportske organizacije i klubovi treba da urade inicijalni plan procene koji bi obuhvatio sledeće komponente/korake:

1. Identifikovati ciljeve procene potreba: potrebno je razmotriti šta je to što želimo saznati ovom procenom potreba.
2. Odabrati odgovarajuće profesionalce/procenjivače koji će implementirati ovu procenu potreba.
3. Kreirati, u saradnji sa profesionalcima/procenjivačima jaku procenu potreba U ovoj fazi, odabrati instrumente koji će biti korišćeni za procenu potreba kao i broj učesnika (t.j. uzorak ili celu ciljnu grupu). U odnosu na instrumente treba razmotriti da li su pogodnije kvalitativne ili mešovite metode. Ukoliko se odluči za primenu kvalitativnih metoda, istraživanje tržišta bi trebalo da bude glavna tehnika za prikupljanje željenih podataka. Ukoliko se odluči za primenu kvantitativnih metoda, treba koristiti upitnik koji će sadržati pitanja otvorenog i zatvorenog tipa radi prikupljanja potrebnih podataka.
4. Prikupljanje podataka: Što se više podataka prikupi, više će biti dokaza potrebnih za izveštaj o proceni potreba i za kreiranje programa jačanja kapaciteta.
5. Analiza podataka: na osnovu metoda i tehnika istraživanja koje su primenjene, potrebno je odabrati odgovarajući metod za analizu podataka.
6. Pripremiti izveštaj o proceni potreba koji će pružiti dokaze za razvoj programa jačanja kapaciteta.

Procena potreba je sistematičan pristup proučavanju nivoa znanja, sposobnosti, interesovanja ili stava određenog auditorijuma ili grupe u odnosu na predmet proučavanja.

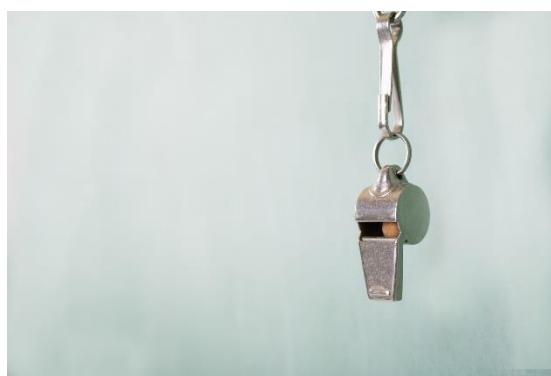
Nakon implementacije procene potreba i sačinjavanja izveštaja o proceni potreba, sportske organizacije i klubovi će imati na raspolaganju sve željene informacije za osmišljavanje programa jačanja kapaciteta koji će, generalno: a) upoznati sportske instruktore, profesionalce i volontere sa tim šta je zapravo sport za lica sa invaliditetom/parasport i njegovim definicijama (npr. fizički i mentalni invaliditet, itd.) i b)

unaprediti veštine i kapacitete sportskih instruktora, profesionalaca i volontera da rade na različitim nivoima, uzimajući u obzir specifične potrebe izbeglica i migranata sa invaliditetom, a posebno mladih raseljenih lica sa invaliditetom (DYDs).

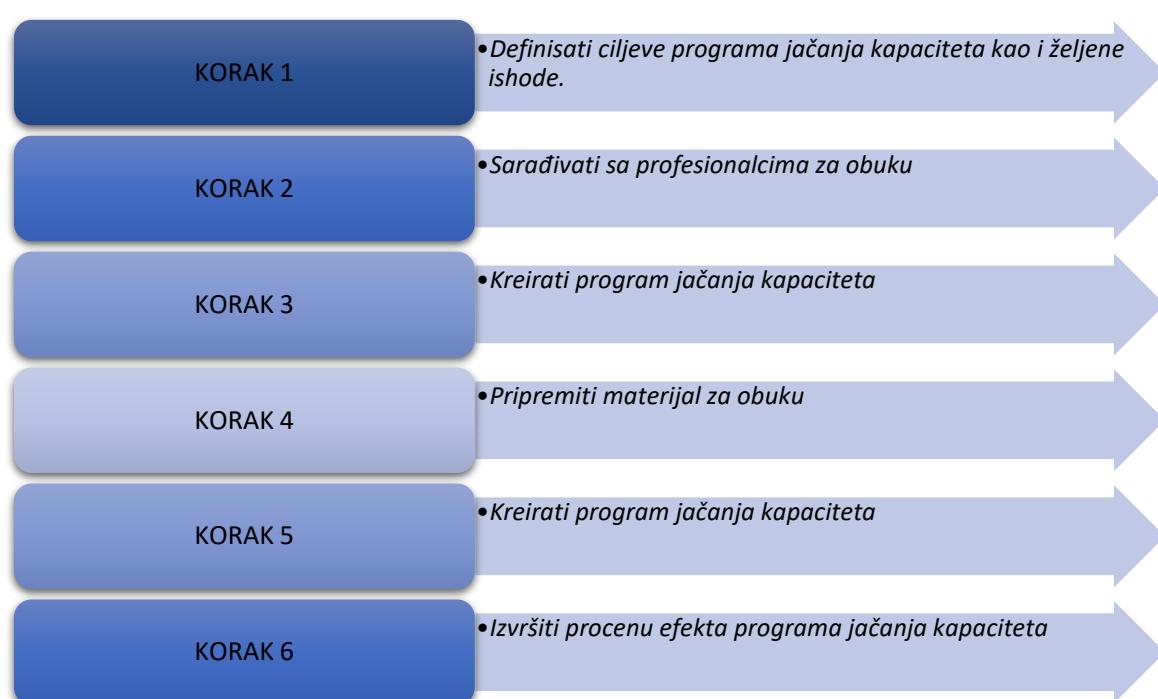

Razvoj programa jačanja kapaciteta kod sportskih instruktora, volontera i profesionalaca

Kao što je već pomenuto u prethodnom odeljku, program jačanja kapaciteta treba da rezultira jačanjem veština i kompetencija sportskih instruktora, profesionalaca i volontera da kreiraju i implementiraju efikasne sportske programe i aktivnosti.

Kada je u pitanju proces kreiranja i implementacije programa jačanja kapaciteta, napominje se da treba preuzeti sledeće korake:

KORAK 1 Definišite ciljeve programa jačanja kapaciteta kao i željene ishode.

Sve u svemu, primećeno je da, iako konkretni sadržaj programa jačanja kapaciteta zavisi od rezultata procene potreba, cilj treba da bude razvoj veština koje su u potpunosti primenljive u radu sa izbeglicama i migrantima sa invaliditetom i postizanje bar ovih ishoda:

Pozitivan odnos i ponašanje puno podrške prema migrantima i izbeglicama sa invaliditetom

- Uspostavljanje poverenja i ličnog odnosa: Da bi se razvilo poverenje i pozitivan odnos sa migrantima i izbeglicama sa invaliditetom potrebno je podići nivo znanja profesionalaca, sportskih instruktora i volontera o zakonskom statusu izbeglica, uključujući informacije o različitim fazama procedure traženja azila. Ovo će im omogućiti da razumeju tešku situaciju izbeglica i migranata.

Savet: Važno je u program jačanja kapaciteta uključiti izbeglice i migrante sa invaliditetom kao instruktore koji će objasniti teškoće sa kojima se oni suočavaju. To će omogućiti sportskim instruktorima, profesionalcima i volonterima da stvari vide očima izbeglica i migranata.

- Biti spremam na podršku osobama sa traumatičnim iskustvima: veoma je važno biti sposoban da se prepozna znaci traumatičnog iskustva i takve osobe uputiti odgovarajućem stručnom licu, ako je potrebno. Imajući u vidu da se sportski instruktori, volonteri i profesionalci mogu suočiti sa mladom osobom koja ima traumatično iskustvo važno je biti informisan i obučen za proces bezbednog pristupa te organizacije. Taj proces bi trebalo da već predviđa konkretne korake ukoliko je potrebna podrška specijaliste.

Mladi ljudi mogu biti uznemireni iz mnogo razloga. No, koji god da je razlog, važno je da sportski instruktor/profesionalac/volонтер ostane smiren i pruži podršku bez osude, bez kazne¹⁸

U daljem tekstu su neki koraci koje treba preduzeti:

- **Obezbedite toj mlađoj osobi privatnost:** Ukoliko neka mlada osoba pokaže znake uznemirenosti, izvedite je na stranu u neki privatni prostor gde možete popričati nasamo, u privatnosti.
- **Dopustite toj mlađoj osobi da odluči šta mu/joj je potrebno:** Mlade ljudi ne treba terati da pričaju o stvarima koje ih uznemiravaju. Stoga bi bilo bolje pustiti tu mladu osobu da vodi razgovor. Ukoliko vam ta mlada osoba otkrije zbog čega je uznemirena, pustite da komunicira na način na koji odabere.
- **Imajte na umu da ta mlada osoba može poželeti da prekine razgovor:** Imajte na umu da ta mlada osoba može poželeti da prekine diskusiju: Čak iako on/ona to ne izražava verbalno, govor tela to može pokazivati. U tom slučaju, biće bolje da se diskusija potpuno prekine ili da se napravi pauza i nastavi kasnije.
- **Prihvativate emocije te mlađe osobe:** Nemojte osuđivati ono što osoba čini ili govori.
- **Potražite dodatnu podršku ukoliko je potrebno:** u zavisnosti od situacije i nivoa uznemirenosti, može biti potrebno da kontaktirate roditelje te mlađe osobe, staratelje ili nekoga sa kim se oseća opušteno.
- **Vraćanje na sesiju:** Kada se ta mlada osoba smiri, možete je pitati da li želi da se vrati na sesiju. No, ako osoba ne želi da se vrati, bolje je poštovati takvu odluku.

- **Razumevanje oštećenja i invaliditeta:** imperativ je za sportske instruktore/trenere, volontere i relevantne profesionalce da budu svesni različitih tipova nedostataka i invaliditeta jer će im to omogućiti da pruže efikasnu obuku za svaku ciljnu grupu.

¹⁸

<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/IOC/What-We-Do/Promote-Olympism/Olympic-Refuge-Foundation/Sport-for-Protection-Toolkit-LowRes.pdf>

Osnovni saveti za sportske instruktore/trenere prema vrsti oštećenja/invaliditeta	
Oštećenje sluha/govora	<ul style="list-style-type: none"> • Svaka osoba sa oštećenjem sluha treba da stoji u blizini sportskog instruktora/trenera; • Govorite što razgovetnije i glasnije; • Pokušajte da svedete na minimum svaku buku u pozadini koja može otežati osobi sa oštećenjem sluha da vas čuje; • Veoma je korisno koristiti pokrete, demonstraciju i pisana uputstva koliko god je moguće.
Poremećaj vida	<ul style="list-style-type: none"> • Pre početka svake sesije na obuci, veoma je korisno opisati i objasniti osobi sa oštećenjem vida okolno područje kao što je polje za igru; • Svaka osoba sa oštećenjem vida treba da stoji ispred sportskog instruktora/trenera gde ga/je on/ona može videti; • Veoma je korisno koristiti verbalne instrukcije umesto pokreta, demonstracije i pisanih instrukcija; • Ukoliko je moguće, koristite modifikovanu opremu kao što je sportska oprema jarkih boja; • Obeležiti polje za igru jarkim bojama gde god i kada god je moguće.
Intelektualne smetnje	<ul style="list-style-type: none"> • Svaka osoba sa intelektualnim smetnjama treba da stoji ispred sportskog instruktora/trenera gde ga/je on/ona može videti; • Sportski instruktori/treneri treba da pruže polaznicima obuke sa intelektualnim smetnjama jasne i kratke instrukcije; instrukcije često ponavljati ako je potrebno; • Odaberite metod podučavanja koji odgovara potrebama učesnika. Možda će biti potrebna kombinacija vizuelnih i verbalnih instrukcija; • Sportski instruktori/treneri treba uvek da imaju na umu da osobama sa intelektualnim smetnjama može trebati više vremena da shvate njihove instrukcije i da učestvuju u nekim aktivnostima.
Mentalne smetnje	<ul style="list-style-type: none"> • Sportski instruktori/treneri uvek treba da pitaju osobu sa mentalnim smetnjama da li postoji nešto što im se dopada ili ne dopada u kontekstu sesija na obuci. U slučaju da osobe imaju posebne sklonosti kao na primer ka igrama ili opremi koju vole da koriste, iste bi trebalo uzeti u obzir. • Aktivnosti koje mogu dovesti do uznenirenosti ili potrešenosti osoba sa mentalnim smetnjama treba zameniti nekim drugim aktivnostima koje čine da se

Osnovni saveti za sportske instruktore/trenera prema vrsti oštećenja/invaliditeta	
	<p>takve osobe osećaju opuštenije i srećnije kao učesnici;</p> <ul style="list-style-type: none"> Motivisanje i ohrabrvanje osoba sa mentalnim smetnjama je izuzetno važno da bi se održala zainteresovanost za sportsku aktivnost.
Fizičke smetnje	<ul style="list-style-type: none"> Sportskim instruktorima i trenerima se savetuje da razgovaraju sa osobama sa fizičkim smetnjama o načinu na koji će učestvovati u sportskoj aktivnosti. U svakom slučaju, treba pronaći komforan način i usvojiti ga kako bi se olakšalo učešće osobama sa fizičkim smetnjama. Savetuje se da sportski instruktori/treneri odaberu aktivnosti koje će osobama sa teškoćama u kretanju olakšati /obezbediti učešće. Takve aktivnosti treba da obuhvate vežbe koje ne zahtevaju brze pokrete na primer, ili uključiti vežbe prilagođene potrebama takvih osoba; Trening treba da obuhvati značajno vreme za zagrevanje i istezanje osoba sa fizičkim smetnjama; štaviše, napominje se da trening treba da sadrži nekoliko pauza i smanjeno vreme vežbi na treningu.

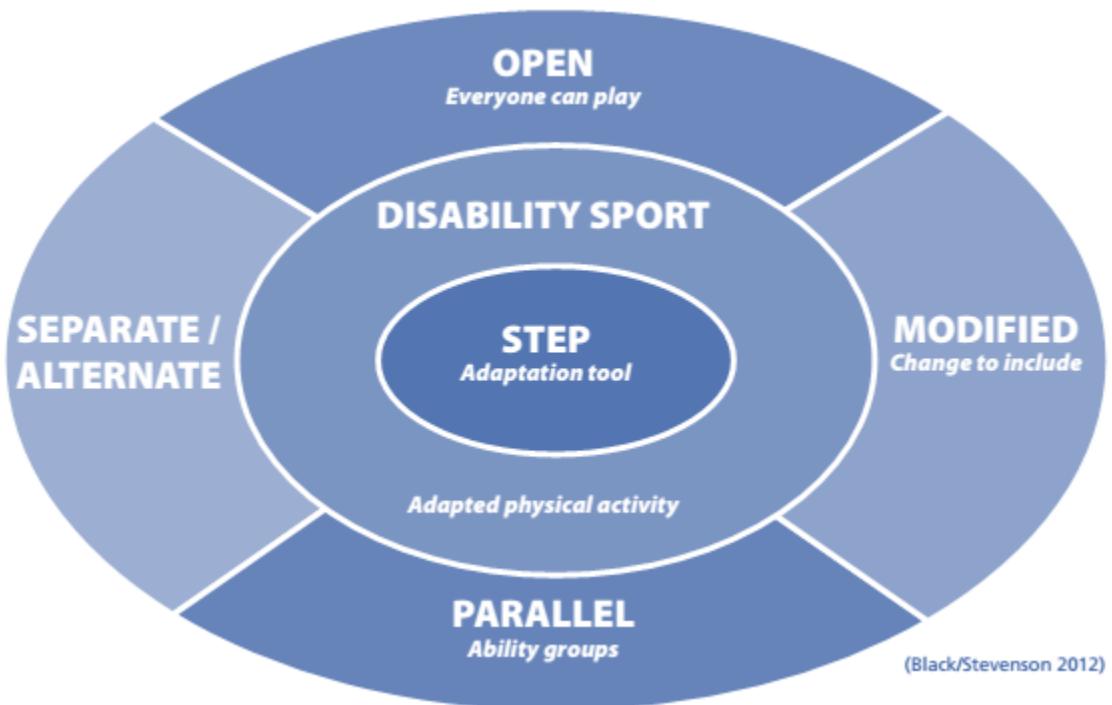
- **Usvajanje pristupa socijalne inkluzije:** od velikog je značaja da sportski nastavnici, treneri i volonteri usvoje različite metode podrške inkluziji. Prema Bleku i Stivensonu (2011), “**The Inclusion Spectrum incorporating STEP**”¹⁹ pruža sportskim nastavnicima, trenerima i volonterima različite metode koje podržavaju inkluziju. Donošenjem aktivnosti na različite načine oni mogu uspostaviti balans između različitih potreba unutar grupe, pomažući im da ostvare svoj puni potencijal.

Spektar inkluzivnih aktivnosti obuhvata:

- ✓ **Svako može da igra:** inkluzivne aktivnosti zasnovane na onome što svako može da radi uz malo ili bez modifikacije;

¹⁹http://www.sportdevelopment.org.uk/index.php?option=com_content&view=article&id=748%3Athe-inclusion-spectrum&catid=98%3Adisability-sport-a-physical-activity&Itemid=1

- ✓ **Promena radi uključivanja:** svako radi istu aktivnost uz adaptacije koje pružaju i podršku i izazov za niz različitih sposobnosti; STEP model (prostor, zadatak, oprema i ljudi);
- ✓ **Grupe prema sposobnostima:** učesnici su grupisani prema sposobnostima - svaka grupa radi verziju iste aktivnosti, ali na nivou koji odgovara pojedincima u svakoj grupi;
- ✓ **Alternativna ili posebna aktivnost:** pojedinci privremeno rade na posebnim veštinama što dovodi do uspešnijeg uključivanja u celu grupu;
- ✓ **Prilagođena fizička aktivnost i sport sa invaliditetom:** aspekti fizičke aktivnosti zasnovani na prilagođenoj fizičkoj aktivnosti ili sportu sa invaliditetom mogu se naći u svim pristupima. To pruža posebne mogućnosti osobama sa invaliditetom kao i novi izazov osobama bez invaliditeta.

Source: <http://ucoach.com/assets/uploads/files/the-inclusion-spectrum-guidance-v1b.pdf>

Prilagođavanje fizičkog treninga	
Prostor	Polje igre treba da bude: <ul style="list-style-type: none"> • manje i što je moguće ravnije posebno u slučaju kada učestvuju osobe sa fizičkim smetnjama; dobro osvetljeno i obeleženo što će pomoći osobama sa smetnjama u vidu da vide što jasnije.
Zadatak	Osobama sa invaliditetom/smetnjama treba dati mogućnost izbora aktivnosti u kojima bi želeli da učestvuju. U tom slučaju, važno je imati na umu da, iako će možda biti potrebno da se aktivnosti prilagode potrebama takvih osoba, imperativ je da se ne menja suština ili cilj sportske aktivnosti.
Oprema	Mada se specijalna, prilagođena oprema može kupiti i neophodna je za neke sportove, napominje se da sportski instruktori i treneri takođe mogu prilagoditi opremu koju već imaju na raspolaganju kako bi olakšali učešće osobama sa smetnjama/invaliditetom. U tom smislu, neka oprema se, na primer, može ofarbatи jarkim bojama, dok se u drugim sportovima (npr. tenisu, badmintonu, itd.) prilagođavanje može odnositi na spuštanje mreže.
Ljudi	Uspostavljanje inkluzivne atmosfere na treninzima je veoma važno za promovisanje učešćа osoba sa smetnjama/invaliditetom na treninzima. Takva atmosfera se može stvoriti kada su i sportski instruktori/treneri i polaznici dobro informisani o smetnjama/invaliditetima osoba o kojima se radi kao i svim povezanim potencijalnim rizicima koji mogu proisteći iz njihovog učešćа na treninzima. Ipak, akcenat ne treba staviti na negativne aspekte smetnji/invaliditeta već uglavnom na one pozitivne.

- **Razvijanje bezbednog i prijatnog treninga:** Sportski instruktor/trener igra ključnu ulogu u razvoju prijatnog i bezbednog okruženja za polaznike. Imajući to u vidu, napominje se da nekoliko aspekata/faktora može doprineti da se to postigne.

Faktori koji mogu doprineti razvoju bezbednog i prijatnog treninga	
Priprema	Pre bilo kog treninga, potrebno je da sportski instruktori/treneri naprave strukturu treninga u smislu koje aktivnosti će biti uključene (zagrevanje i dr.), opreme koja je neophodna tokom treninga, prilagođavanja koja je neophodno izvršiti radi olakšavanja učešća osobama sa smetnjama/invaliditetom, itd.
Implementacija	Jedan trening treba da počne aktivnostima zagrevanja koje treba da budu više od samo istezanja, ali takođe da budu zabavne polaznicima. Sve aktivnosti treba predstaviti sa jasnim i detaljnim instrukcijama, dok sportski instruktori/treneri treba takođe da imaju na umu da će možda biti potrebna prilagođavanja i tokom samog treninga. Trening treba da se završi aktivnostima za opuštanje koje će ujedno pružiti priliku za dobijanje povratnih informacija od polaznika o samom treningu kao i o aspektima koji se mogu unaprediti.
Stav	Jedan od ključnih elemenata koji trening mogu učiniti uspešnim ili ne, jeste stav sportskog instruktora/trenera. Istiće se da će stav sportskog instruktora/trenera uticati i na stav polaznika treninga. Energičan i entuzijastičan sportski instruktor/trener može preneti te osobine i na polaznike.

- **Omogućavanje osnaživanja učesnika u sportskim aktivnostima:** Da bi se podržao razvoj kompetencija i veština migranata i izbeglica sa invaliditetom potrebno je negovati inicijativu pojedinca i međusobnu posvećenost i podsticati ih da preuzimaju odgovornost.

Saveti za osnaživanje učesnika tokom treninga

- **Koristite reči sa pozitivnom konotacijom:** Poželjno je koristiti reči sa pozitivnom konotacijom umesto reči kao što je "greška", koje su snažne, negativne i mogu pokrenuti začarani krug negativnosti.
- **Fokusirajte se na ono što dobro rade:** Fokusiranje na ono što učesnici rade dobro, rezultira ohrabrenjem koja pospešuje mogućnost da se taj uspeh ponovi.
- **Ohrabrujte ih:** Biće efikasnije ukoliko dajete podršku i ohrabrujete umesto da kritikujete.
- **Omogućite učesnicima da rizikuju i nauče nešto novo:** Ukoliko učesnicima pružite mogućnost da preuzmu rizik i nauče nešto novo, u sigurnom okruženju, treninzi će biti zabavniji i omogućiće im da napreduju.
- **Razvijajte nezavisnost kod učesnika:** Kada smanjite količinu povratnih informacija koje pružate učesnicima tokom treninga i tražite da oni budu odgovorni za određene aspekte svog sporta, podržavate ih da postanu nezavisniji. To će im povećati nivo samopoštovanja, pomoći im da postanu otporniji i uvećati im šanse za uspeh kako u sportu tako "i u realnom svetu".
- **Sve u svemu, ciljevi, pravila i smernice za sprovođenje treninga treba da budu formulisani tako da koriste pozitivan govor da bi se promovisala pozitivnija klima kada je u pitanju sportska praksa.**

- Dopiranje do izbeglica ženskog roda i promovisanje rodne ravnopravnosti i uključivanje izbeglica ženskog roda u prilagođene sportove:

Ishodi učenja su naročito važni u olakšavanju pristupa žena, a posebno ženskih izbeglica sa invaliditetom, sportskim aktivnostima. Prepoznavanje raznih socijalnih barijera, koje u mnogim slučajevima dovode do samo-isključenosti- potrebno je identifikovati ih i preuzeti odgovarajuće mere u borbi protiv diskriminacije i isključivanja.

Saveti za olakšavanje pristupa i učešća ženskih izbeglica na treninzima

- Sarađujte sa i angažujte žene sportske instruktore/trenere za svoje kolege;
- Pozovite ženske uzore na treninge.

- Obučavanje migranata i izbeglica sa invaliditetom da postanu instruktori: Imajući u vidu da migranti i izbeglice sa invaliditetom mogu ispoljiti interesovanje da postanu volonteri sportski instruktori, predlaže se razvijanje posebnog programa obuke za to. Takav program obuke može uvećati nivo samopoštovanja i mogu postati uzor drugim migrantima i izbeglicama sa invaliditetom.
- Razvijanje interkulturnih kompetencija sportskih instruktora, profesionalaca i volontera: Interculturalna kompetencija je sposobnost razvijanja znanja, veština i stavova koji vode ka vidljivom ponašanju i komunikaciji koji su i efikasni i odgovarajući u interkulturnoj interakciji.²⁰ Obezbeđivanje relevantnog programa jačanja kapaciteta dovešće do toga da osobe budu fleksibilne, prilagodljive i empatične, usvajajući perspektivu drugih naroda.

Jačanje komunikacije i saradnje

- Razvijanje pratećih aktivnosti: Kada se nude sportske aktivnosti važno je da se razviju i druge prateće aktivnosti koje će jačati timski duh i komunikaciju među učesnicima. Takve aktivnosti mogu da olakšaju "probijanje leda" između novih učesnika i ostatka tima. Aktivnosti tim bildinga (bilo na otvorenom ili u zatvorenom) kao što je zajednički izlazak mogu se pokazati kao vrlo korisne u tom pogledu.
- Informisanje učesnika o pravilima i vrednostima sportske organizacije/kluba: Tokom procesa prijema potrebno je pružiti informacije novim učesnicima u vezi sa pravilima i vrednostima sportske organizacije/kluba. Tokom tog procesa, a imajući u vidu da neki učesnici mogu biti pridošlice u zemlji domaćinu, predlaže se saradnja sa kulturnim medijatorima koji će olakšati ovaj dijalog.

20

https://www.gcu.ac.uk/media/gcalwebv2/theuniversity/centresprojects/globalperspectives/Definition_of_Intercultural_competence.pdf

Pristupi učesnika razvijanju sportskih aktivnosti

- Predloge i ideje migranata i izbeglica treba uzeti u obzir kada se radi o razvijanju novih sportskih aktivnosti: Pre planiranja bilo koje nove aktivnosti, važno je konsultovati izbeglice i migrante sa invaliditetom (i obezbediti njihovo aktivno učešće u ovom procesu) ne samo u vezi sa vrstom aktivnosti, već i u vezi sa kreiranjem i implementacijom aktivnosti. U tom smislu, program jačanja kapaciteta sportskih instruktora, profesionalaca i volontera treba da sadrži i konkretnu sesiju o metodama i tehnikama učešća.

Upoznavanje sa merama bezbednosti i zaštite dece

- Od vitalnog je značaja da treneri, profesionalci ili volonteri koji rade sa decom poseduju znanje i veštine potrebne da ona budu bezbedna: U tom smislu, program/obuka za jačanje kapaciteta treba da omogući polaznicima da: a) znaju šta je zlostavljanje deteta i kako im pružiti bezbednost, b) opišu različite vrste, znakove i indikatore zlostavljanja i zanemarivanja, c) razumeju kako da reaguju u situacijama sumnje za bezbednost i dobrobit dece i da znaju kome to da prijave i d) poznaju proces prijavljivanja ovakvih sumnji i beleženja zapažanja.

KORAK 2 Saradujte sa profesionalcima za obuku koji imaju kumulativno iskustvo u radu sa izbeglicama i migrantima; rade sa osobama sa invaliditetom; i uključeni su u sport/parasport. Oni treba da imaju ključnu ulogu u kreiranju programa jačanja kapaciteta.

KORAK 3 Kreirajte program jačanja kapaciteta.

Opšti program jačanja kapaciteta može da sadrži sledeće sesije:

- Upoznavanje sa parasportom

- Upoznavanje sa invaliditetima (vrstama invaliditeta i sl.)
- Osnovne principe psihologije- sa fokusom na pitanja invaliditeta
- Razvijanje interkulturalnih kompetencija
- Sportove osoba sa invaliditetom: učenje strategija za inkluzivne sportske programe i aktivnosti
- Prilagođavanje ili modifikovanje strategija podučavanja kako bi se mlada raseljena lica sa invaliditetom (DYDs) uključila u sportske aktivnosti
- Različite stilove komunikacije potrebne za različite grupe oštećenja
- Kreiranje aktivnosti za promociju širem auditorijumu
- Metode za evaluaciju aktivnosti i programa.

Ipak, gore navedene sesije treba prilagoditi na osnovu rezultata procene potreba sprovedenih u prethodnoj fazi. U tom smislu, određene sesije se mogu revidirati, a neke dodatne sesije se mogu uključiti u program. Štaviše, imajući u vidu da ne postoji jedinstven pristup koji će odgovarati svima i da procena potreba može ukazati na različite potrebe između tri ciljne grupe (t.j. sportski instruktori, volonteri i ostali profesionalci), treba razmotriti razvijanje posebnih programa jačanja kapaciteta za svaku od ove 3 grupe. Ipak, neke sesije mogu obuhvatati sve 3 grupe. Na primer, uvodna sesija o parasportu može biti zajednička za sve ciljne grupe.

KORAK 4 Pripremite materijal za obuku

Pripremite materijal za obuku koji ćete koristiti i deliti ciljnim grupama tokom obuka. Važno je razmotriti koju vrstu materijala za obuku treba pripremiti. Za neke sesije, pored uputstava, priručnika i sličnog materijala, možda morate koristiti vizuelni materijal.

KORAK 5 Kreirajte program jačanja kapaciteta

Veoma je preporučljivo pozvati sportske instruktore i profesionalce u određenim poljima na sesije. Oni mogu značajno doprineti uspehu programu jačanja kapaciteta jer mogu opisati svoja iskustva, postojeće metode koje koriste tokom sportskih aktivnosti, dati sugestije i istaći potencijalne izazove. Pored toga, kao što je ranije pomenuto u ovom odeljku, preporučuje se da se pozovu mlada raseljena lica sa invaliditetom koja mogu izneti lične priče i informisati polaznike o svojim potrebama, očekivanjima i ključnim elementima, sa njihove strane, koje treba uzeti u obzir prilikom kreiranja i implementacije sportskih aktivnosti i programa za mlada raseljena lica sa invaliditetom (DYDs).

Uz sve gore pomenuto, a kao sastavni deo programa jačanja kapaciteta, treba uraditi evaluaciju programa jačanja kapaciteta. To će omogućiti sportskim organizacijama i klubovima ne samo da procene da li program jačanja kapaciteta odgovara utvrđenim potrebama ciljnih grupa, već i da napravi potencijalna prilagođavanja za predstojeći program jačanja kapaciteta.

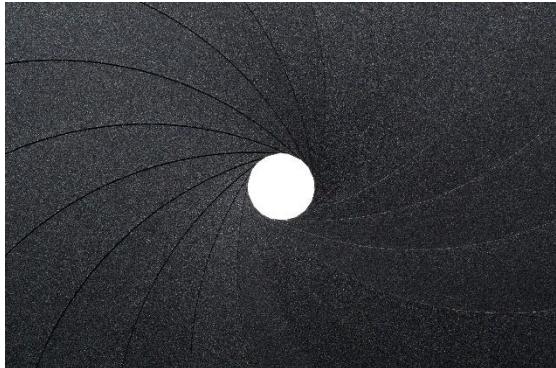
KORAK 6 Izvršiti procenu efekta programa jačanja kapaciteta.

Neophodno je redovno vršiti procenu sportskih aktivnosti koje su implementirane od završetka programa jačanja kapaciteta. To će vam omogućiti da beležite učinak programa jačanja kapaciteta na osnovu stvarnih dokaza. U tom smislu, treba razmotriti organizovanje ili individualnih procena sa direktnim korisnicima sportskih aktivnosti ili okruglih stolova za grupe u fokusu kako bi se zabeležilo njihovo mišljenje o sportskim aktivnostima, a naročito koji aspekti su uspešni, potencijalne mane i preporuke za dalja unapređivanja.

Na osnovu gore pomenutih redovnih procena, može se ukazati potreba za dodatnom podrškom sportskim instruktorima, volonterima i ostalim profesionalcima. Promena uslova i različite potrebe mlađih raseljenih lica sa invaliditetom mogu dovesti do redizajniranja sportskih aktivnosti, pa će samim tim biti potrebna dodatna podrška sportskim instruktorima, volonterima i profesionalcima da se prilagode novim uslovima.

Završne napomene

Doprinos sporta u integraciji migranata i izbeglica sa invaliditetom, uključujući i mlade osobe sa invaliditetom, može biti od velikog značaja. Međutim, to se može postići kada se sportske aktivnosti nude u uslovima i okruženju koje olakšava i podržava učešće migranata i izbeglica sa invaliditetom u sportskim aktivnostima.

U tom pogledu, uloga sportskih instruktora, profesionalaca i volontera je od suštinskog značaja. Pružanje podrške gore navedenim grupama, gde je ona potrebna, treba da bude prioritet sportskim organizacijama i klubovima. Ta podrška treba da bude u vidu programa jačanja kapaciteta koji će povećati nivo znanja i unaprediti kompetencije sportskih instruktora, profesionalaca i volontera da osmisle i implementiraju inkluzivne sportske aktivnosti.

Sve u svemu, uprkos činjenici da postoje primeri dobre prakse kada je u pitanju socijalna inkluzija osoba sa invaliditetom, uključujući i migrante sa invaliditetom, potrebno je uložiti više napora kako bi se politika inkluzivne prakse ustalila u sportskom sektoru.

Cilj ovog priručnika jeste da pruži podršku, kako sportskim organizacijama, tako i sportskim instruktorima, profesionalcima i volonterima. Bavi se problemima okruženja u kome se odvija obuka, a koji utiču na to kako su sportski profesionalci/volonteri obučeni za uključivanje mladih raseljenih lica sa invaliditetom (DYD) i pruža uvid u obuku zasnovanu na kompetencijama. Konkretno, on nudi informacije koje trenerima pomažu da:

- analiziraju volontersko okruženje;
- kreiraju efikasne i odgovarajuće strategije treniranja i;
- postignu ishode obučavanja/učenja koji će podržati sport kao sredstvo osnaživanja mladih raseljenih lica sa invaliditetom..

WEBSITE <https://www.steady-project.eu/>

MAIL steady@paralympic.gr

FACEBOOK | TWITTER | LINKEDIN

STEADY-Project

Projekat STEADY je dobio sredstva od Erasmus + Sport programa Evropske unije po ugovoru o grantu br. 2018-3286/001-001. Sadržaj izražava stav autora i Evropska komisija nije odgovorna za moguću upotrebu podataka koji su ovde sadržani.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

